

Sovet Urmambetov

(1934 - 1990)

Sovet Urmambetov Isık-Köl bölgesindeki Toru - Aygır köyünde 12 mart 1934 yılında doğdu. 1952 yılında Balıkçı şehrindeki L. N. Tolstoy adlı ortaokulu bitirdikten sonra Bişkek'e geldi ve Kırgızistan Devlet Üniversitesinin Filoloji Fakültesine girdi, 1957 iyi dereceyle mezun oldu.

Meslek hayatına 1957 yılında Kırgız Devlet basımevinde redaktör olarak başladı. 1963 yılında Aktörler evinin müdürü, 1964 yılında Kırgız Yazarlar Birliğinin Isık-Köl bölgesi edebiyat danışmanı, 1967-73 yılları arasında "Kırgızistan Medeniyeti" gazetesinde muhabir, 1970-75 yılları arasında T. Satılğanov adındaki Kırgız Devlet Filarmonisinde Edebi bölümün başkanı olarak görev yaptı.

Tanınmış şair S. Urmambetov'un ondan fazla şiir kitabı bulunmaktadır. Şiirleri Gürcü, Başkurt, Latiş, Rus, Ukrayna dillerine çevrilmiştir. Şair de başka dillerden Kırgızcaya G. Genin'in, R. Gamzatov'un, A. Nevai'nin, R. Berns'in eserlerini çevirmiştir. Eserleri

1949 yılında basılmaya başlamıştır. İlk şiir kitabı olan "Yel gemi" adıyla 1958 yılında basılmıştır. Şairin Kırgızca aşağıdaki eserleri basılmıştır

Yel gemi. Şiirler ve manzumeler. F. Kırgızmambas, 1958.

Göl tanı. Şiirler ve manzumeler. F. Kırgızmambas, 1960.

Yeni şiirler. Şiirler ve manzume. F. Kırgızmambas, 1963.

İnsan ve edebiyat. Şiirler. F. Kırgızistan, 1967.

Şair ve kız. Manzume ve şiirler. F. Mektep, 1970.

Haykırış. Şiirler. F. Kırgızistan, 1975.

Benim dünyam. Şiirler ve manzume. F. Kırgızistan, 1979.

Toprak konuşuyor. Şiirler, manzumeler, libretto. F. Kırgızistan, 1982.

Geçit. Şiirler, manzumeler. F. Kırgızistan, 1984.

Düşünceli çocuklar. Şiirler. F. Mektep, 1986.

Şiirler

MENİN DÜYNÖM

Aşuu tör, camgır töktü şatratıp,
Kömörgön çılapçındı kaldıratıp.
Tündökkö ala bakan tirey salıp,
Boz üygö arça caktık baçıratıp.

Calındın arasınan kırgın köröm -
Enekiem aytıp bergen naristemde...

Kozuga ee bolo albay camıratıp,
Kız çurkayt at kulaktı şabıratıp.
Tilinip köktün beti iyri-muyru,
Çağılğan çok ırgıtat çarıratıp.

Çağılğan arasınan Prometey
Katkırat bulçuñdarın kaçıratıp.

Kutkunun kuyuşkanın baylap, matap,
Tayatam kuyruk menen maylap catat.
Tooluktun kuykum cıttuu şıbagası
Kazanda kilik-kilik etip kaynap atat.

Kuyruktun arasınan boor köröm -
Soguşka, baykem toyo cebey ketken...

Calcıldayt, caltañ karayt kımırınıp,
Kertaygan bosogodo kınırılıp,
Comokto döö-şaalarday (tuman kaptap),
Alp toolor kayıp boldu cımırılıp.

Tumandın arasınan er kaşabañ
Elesteyt eki uurtu salañdagın.

BENİM DÜNYAM

Geçitte yağmur döktü gürültüyle,
Ters çevrilmiş leğeni takırdatarak.
Otağın üstüne direk direyip,
Otağa ardıç yaktık çatırdatarak.

Yalazın arasında kırgın görürüm,
Annemin bebekliğimde anlattığı...

Kuzuya sahip çıkamadı, dağıldı,
Kız koşar elindeki çubuğu sallayarak.
Dilimlendi göğün yüzü eğri böğrü,
Şimşek ateş atar saçarak.

Şimşegın arasından prometey,
Güler kaslarını gıcırdatarak.

Nifakın kuskununu bağlayıp sıkıca,
Büyük babam kuyruk yağı ile yağlıyor.
Dağlının yanık kokulu payı,
Kazanda fokur fokur kaynıyor.

Kuyruk yağının arasından ciğer görürüm,
Savaşa, ağabeyimin doyasıya yiyip gidemediği...

Yalvarır, ürkek bakar kıpırdanarak,
Köpek yatar kapı eşiğinde hırıldanarak,
Masalda dev padişahlar gibi ((sis)duman kaplar),
Alp dağlar kayıp oldu gizlice.

Dumanın arasından er kaşaban,
Hatırlar iki avurdu yana düşen.

Çalkaşka sarı condon kişenedi.
Tooluktun, olda, malga işeneegi:
"Kambarım üyürünö can colotpoyt.
Cut algır, caman ceri tişteneegi".

"Mal eesin tartpay kalsa aram ölot" -
İşenbey çın-kalpına tutalanam.

Cılgada boto bozdoyt kılçıldagan,
"... Kol kelet ayçık tuuluu kılıldagan..."
"Manastap" uraan aytkan ün cañırat..."
Ot uçup çamgaraktan cıltıldagan.

Uraandın arasınan eldi köröm
Cıldızday sanatı çok cıbragan.

Basıldı bardık çuular, kaldırak da.
Möltüldöp tamçı oynoyt calbırakta.
Asmandın bileriği - kün celesi
Kız közün kızıkırıp taldirat a.

Uşul kalk, uşul asman, uşul toolor -
Kiçine, birok biyik menin dünyöm!

KIRGIZ NANI

Ne bir uluu oyçuldardın işinen,
Ne bir şirin, tattuların içinen
Nandan uluk çok eken go cahanda,
Ömür ağıp Baba dıykan izinen.
Too suusuna kanıkkan,
Too celine katıkkan,
Too ömürü atıkkan
Kıyla curttnun nasibi -
Kırgız nanı!

Pendelikte emne supsak denilbeyt.
Calgız gana nan tanılbayt, cerilbeyt.
Astı nandı can attuuga tepsetpey,
Bir kükümü cerde catsa terip ceyt.
Tübünönbü Çıgıştın
Tününönbü Çıgıştın,
Kününönbü Çıgıştın -
Kızıl kılğan cüzdörü
Kırgız nanı!

Aytor üygö kim kelse da, kam urup,
Dastorkonun caya salat, nan uluk.
İçi taza - ildetinen ayıgıp,
İçi aram - kan tüküröt nan urup.
Erktin küçtüü şarınan,
Közdün ottuu tabınan,
Peyilderdin ağanın -
Iyık, uluk caralğan
Kırgız nanı!

Çalkaşka* sarı geçitten kişenedi.
Dağlının ah, hayvana güveni:
"Kambarım yanına kimseyi yaklaştırmaz.
Kırgın alsın, kötü yanı dişlemesi".

"Hayvan sahibine çekmezse haram ölü" -
Gerçek mi yoksa yalan mı şüpheliyim.

Vadide titreyerek deve yavrusu ağlar,
"... Ordu gelir ayçık tuğlu dalgalanan..."
"Manas diye" bağırın ses yankılanır..."
Ateşi uçar parlayarak fırlayan.

Bağırışın arasından halkı görürüm,
Yıldız gibi sayısız kaynaşan.

Dindi bütün ağlamalar, takırtı da.
Damla oynar yaprakta.
Göğün bileziği güneşin kuşağı
Kız gözünü çekip yorar ya.

Bu halk, bu gök, bu dağlar,
Küçük, ama büyük benim dünyam!

KIRGIZ EKMEĞİ

Ne büyük düşünürlerin işinden,
Ne şirin, tatlıların içinden
Ekmekten ulu yokmuş cihanda,
Ömür akar Çiftçi Babanın izinden.
Dağ suyuna kanan,
Dağ yeline dayanan,
Dağ ömrü alan,
Bir çok yurdun nasibi
Kırgız ekmeği!

İnsanlıkta neye kuru denilmez.
Sadece ekmeğin inkar edilmez, yerilmez.
Astı ekmeği canlıya çiğnetmeden,
Bir parçası yerde yatsa alıp yer.
Kökünden mi Doğunun
Gecesinden mi Doğunun,
Gününden mi Doğunun,
Kızıl yapmış yüzleri
Kırgız ekmeği!

Kısaca eve kim gelse de, hazırlayıp,
Sofrasını yayar, ekmeğin ulu.
İçi temiz, kötülükten arınıp,
İçi kirli, kan tükürür, ekmeğin çarpıp.
Erkin güçlü akımından,
Gözün ateşli tavından,
Huyların akından,
Kutsal, ulu yaratılan
Kırgız ekmeği!